

problem is analyzed, range of multimedia means in the museum space is determined, the most important trends in synthesis of multimedia and other instruments of architecture and design are defined, and availability of their exploitation in the domestic museum practice is outlined.

Key words: technical facilities of design, conditions of exploitation, multimedia facilities, multimedia products, synthesis of architecture and design facilities, media centers, specialized exhibition halls.

УДК 711.4

Дар'я Смірнова

студентка V курсу факультету архітектури НАОМА

Пріоритетні напрямки розвитку міста: вітчизняний і світовий досвід

Анотація. В статті розглянуто питання розбудови й подальшого розвитку міста, що пов'язано з дотриманням необхідних законодавчих вимог і правил, а також творчим підходом архітектора до виконання професійних завдань. Проаналізовано перспективні тенденції вирішення актуальних питань містобудування, певною мірою висвітлено досвід вітчизняних та зарубіжних фахівців.

Ключові слова: місто, розвиток міста, архітектура міста, містобудування, громадський простір, благоустрій, інфраструктура.

У наш швидкоплинний, суперечливий час економічних і соціальних перетворень питання збереження кращих традицій вітчизняної культури, розкриття духовного й культурного потенціалу нації є одними з першочергових. Особливої актуальності вони набувають в аспекті розбудови сучасних міст, які мають оновлювати, відроджувати і розвивати власну людиноцентристську, гуманістичну сутність, повертатися обличчям до людини з її потребами, бажаннями, сподіваннями.

Дослідники в галузі архітектури та містобудування зазначають, що

архітектура міста завжди була і лишається переконливим, яскравим втіленням єдності матеріального й духовного у загальнолюдській культурі, такої єдності, що втілюється не на годину, а на віки. Тому в архітектурі має бути збережений особливий стан духу, ретельно й дбайливо виплекана власна поетика і філософія, архітектура має сприяти саморозвитку суспільства, створювати особливу, креативну й оптимістичну атмосферу міста.

Так само, як і в інших видах мистецтва, в архітектурі мають знайти відображення повсякденні й незвичайні, героїчні мотиви житте-

діяльності людини. Це означає, що за допомогою перевірених часом, а також новітніх архітектурно-будівельних засобів, прийомів та способів мають бути втілені актуальні, нові образи, зокрема такі, що презентують існуючі в суспільстві стани людських взаємовідношень. Слід також знаходити баланс між двома нині домінуючими суспільними тенденціями — глобалізації та збереження національної ідентичності.

Сучасні молоді архітектори, які бажать працювати в галузі містобудування, мають враховувати у своїй професійній діяльності домінуючі вітчизняні і світові тенденції розвитку міста, прислухатися до думок професіоналів, а також дбати про розвиток власного творчого потенціалу [1–4; 5, с. 26–28].

Мета цієї публікації — висвітлення окремих аспектів проблеми розвитку сучасного міста в Україні та за її межами, звичайно ж, з урахуванням провідних архітектурних тенденцій.

Нині надзвичайно актуальним є питання, пов'язане з використанням новітніх технологій. Пропоновані та й практиковані сьогодні методи іноді можуть спричинити втрату таких важливих реалій, як затишок, зручність, емоційно-психологічний комфорт, подеколи негативно вплинути на озеленення та благоустрій міста.

Місто — це не лише будівлі, а й “зелене вбрання”, яке створює належне середовище для мешканців. У складних екологічних умовах забрудненості повітря, нерідко спричиненого недостатньо професійним використанням високих технологій

у міському просторі, рослини втрачають декоративні якості, привабливий зовнішній вигляд.

У країнах Західної Європи ландшафтна реальність є невід’ємною частиною містобудівного процесу: зелені насадження в місті практично використовуються з урахуванням їхньої архітектурно-містобудівної функції як провідної — міські парки європейських столиць зазвичай мають чималі розміри і високий архітектурно-художній рівень.

Така професійна позиція, як видається, є перспективною й, напевне, може бути застосована і в Україні, зокрема у Києві. Вітчизняні фахівці підкреслюють винятковість, унікальність київського ландшафту, його пагорбів та берегів Дніпра, вказують на його великий потенціал, який у зв’язку з нецільовим використанням земельних ділянок, на жаль, лишається нині використаним далеко неповно [5, с. 52–53].

Нагадаємо також думку В. Глазичева про те, що одна з важливих прикмет міста — наявність вільного від забудов, публічного, громадського простору, який перебуває у комунальній, міській власності, де можуть збиратися люди, не зайняті виробничою діяльністю, тобто наявність площ, парків, буферних парків, скверів. У свідомості європейця сучасне місто — це, передусім, самоусвідомлення його громадянами належності до певної спільноти, яка є загально-громадською цінністю. На думку вченого, велика вада в розвиткові вітчизняних міст — відсутність такої високої громадянської позиції, наявність

хибного уявлення, що місто нічире [8, с. 30].

Міська архітектура сьогодні вважається одним з помітних проявів соціально-економічного життя суспільства. Соціальні конфлікти спричиняють виникнення дисгармонії в міському середовищі. Серед таких конфліктів А. Беломесцев називає, наприклад, неоднозначне ставлення суспільства до інновацій, не завжди компетентні оцінки того чи іншого архітектурного явища як серед фахівців, так і серед широкого загалу, кризовий стан сучасної економіки, орієнтація як замовника, так і виконавця-архітектора не на високі естетичні, творчі, а на цінові показники будівництва тощо [6].

Сьогодні в Україні працюють архітектори, які мають високопрофесійну освіту загальноосвітнього і європейського рівня, потрібно лише створити умови для їх творчої, повноцінної праці. Виходячи з цього, вчені-теоретики і практики в галузі архітектури вважають за доцільне прийняття декількох регулятивних містобудівних норм щодо щільності забудови, врахування питомої ваги зони розташування забудови у загальному плані міста, узгодження масштабності будови з оточуючим середовищем, передбачення дії механізмів узгодження проєктів із володарями сусідніх забудов, а також широким загалом. Введення таких норм, а також урахування окремих організаційних і економічних заходів, розуміння того, що безпосередньо саме місто, його райони та мікрорайони мають бути головними суб'єктами містобудування, забезпечило б про-

зорість і прогнозованість архітектурного та містобудівного бізнесу в країні [4; 6].

Особливо важливим є питання контролю якості тих проєктів, які сьогодні втілюються в життя. Адже саме якість і фундаментальність становить визначальну передумову розвитку міста. Тимчасом сучасна культура пост-пост модерну, за словом відомого російського архітектора Є. Асса, тяжіє до медійності і сенсаційності, ексклюзивності й новизни, що подеколи негативно впливає на рівень якості будівництва. Отже, потрібно практично підтримувати таку професійну позицію, за якою імідж успішності безпосередньо пов'язаний із досягненням високоякісного результату [7].

Погоджуємося з думкою про те, що в наше комунікативно-технологічне століття простір сучасного міста внаслідок багатомістової еволюції став місцем для швидкого повсякденного руху, а не перебування, споглядання, рефлексії й зупинки. Сучасні інформаційні технології все більше впливають на простір, роблячи його віртуальним, інтерактивним (М. Войцицька) [8, с. 18–23].

Сучасному міському просторові притаманні такі ознаки, як багатомістовість, відкритість, витончене, розкішне оточення — архітектура найвищого класу, створена з урахуванням особливостей природничого ландшафту (Я. Бір). Ці прикмети — надбання соціуму, втілення його багатомістової культури. На жаль, за окремими виключеннями, у сучасного українського суспільства фактично відсутній

досвід створення такого простору. Замислюючись над причинами існуючого становища, вважаємо справедливим висновок про його історичні передумови, адже незважаючи на акцентування важливості теми суспільного, колективного в соціумі, протягом останнього часу держава фактично (за винятком окремих прикладів — Льодового стадіону дитячо-юнацького розважального комплексу на площі Слави, Державного театру ляльок у Першотравневому парку в м. Києві, деяких інших споруд) не підтримувала і не враховувала суспільних інтересів у створенні соціального середовища — середовища родинного спілкування та відпочинку [8, с. 32–35].

Цікавими, на нашу думку, ідеями перетворення обличчя сучасного міста поділився В. Тимохін, котрий переконаний у ключовій ролі функціональної самоорганізації суспільних просторів у розвитку міста, яка відбувається у тісному взаємозв'язку з різними типами міського населення, їх культурним рівнем, потребами і вимогами. За переконанням А. Кандаурова, важливим є наукове обґрунтування, розробка і втілення у життя колоністичної концепції міста, яка дозволить створити, художньо оформити і забарвити атмосферу міста. Поряд з цим В. Шевченко вважає, що одним з першочергових завдань сучасного архітектора є створення інфраструктури, орієнтованої на потреби мешканців кожного будинку міста, благоустрій території, підтримка екологічної чистоти простору, що означає не використання природних ресурсів, а їх збе-

реження, дбайливе ставлення до оточуючого середовища в процесі будівництва [8].

Звернімо увагу на існуючі зарубіжні тенденції знаходження гармонійного балансу між соціальними потребами й комерцією. Це яскраво простежується у сфері будівництва соціального житла в розвинених країнах світу, розбудова якого, за всесвітньою тенденцією, є справжньою подією для архітекторів, котрі активно й охоче беруть участь у відкритих конкурсах. За висновками експертів, серед сучасних тенденцій у цій сфері домінує розвиток малоповерхової забудови з обов'язковим врахуванням усіх екологічних вимог.

Так, останнім часом в Австралії діяльність у секторі соціального житла координується організацією Australian Institute of Health and Welfare, котра займається статистикою, на основі якої створюються плани майбутнього формування обличчя міста, зокрема проводяться виставки і конференції, створюються необхідні умови для обміну архітектурними й містобудівними ідеями та проектами, для міжнародного обміну спеціалістами, забезпечуються можливості підвищення кваліфікації в названих сферах. Один із сучасних проєктів — комплекс соціального житла в Лайлфілді — отримав високу оцінку від Green Building Council of Australia (австралійського Комітету “зеленого будівництва”) [9].

Згаданий комплекс — малоповерховий, на 88 одиниць, оснащений сонячними батареями, власною електростанцією і спеціальним обладнанням для збирання дощової

води (останнє — стандартна вимога сучасного австралійського житла, оскільки в країні існує дефіцит прісної води). Оригінальний житловий комплекс гармонійно узгоджується з навколишнім середовищем, інфраструктурою, зручно розташований стосовно маршрутів міського транспорту, що дало архітекторам змогу побудувати більше житлових одиниць за рахунок зменшення кількості площ для паркування. Тут передбачені як спеціальні місця для прогулянок з колясками, так і місця для власного невеличкого огороду або садочка.

На сьогодні саме завдяки єдності сучасних дизайнерських, архітектурно-планувальних та екологічних вирішень проекти, подібні до вищезгаданого, визнаються експертами найкращими у сфері побудови міського житла [9].

В Іспанії прагнуть побудувати таке житло, яке б поліпшило обличчя сучасного міста і надало б можливість громадянам почуватися в ньому комфортно. Основні вимоги до житла — економічність, естетичність, зручність, екологічність. Для виявлення найкращих проектів регулярно влаштовуються архітектурні конкурси, у тому числі й міжнародні. В переважній більшості випадків архітектурні ви-

рішення є цікавими, оригінальними. Так, будинок для шахтарів на 15 квартир у місті Дегана, запроєктований студією Zon-e Architects, привертає увагу оригінальними виступаючими вікнами-“акваріумами”, у яких дуже зручно розташувати локальну зону відпочинку, розмістивши крісла й невеличкий стіл [9].

Підсумовуючи викладене вище, маємо підкреслити, що в процесі побудови комфортного, гармонійно функціонуючого в оточуючому середовищі, затишного, благоустроеного сучасного міста, важливим є врахування й органічне поєднання культурних, історичних, естетичних і технологічних чинників. Головною передумовою перспективного розвитку міста у наш час лишається, передусім, підвищення загальнокультурного рівня розвитку суспільства, єдність дизайнерсько-естетичного та функціонально-технологічного підходів, а також ухвалення на державному рівні необхідних нормативних вимог містобудування, які б дозволили архітекторам професійно і творчо підходити до вирішення суспільно-важливих завдань. Вважаємо, що перспективним є подальше ретельне вивчення порушеного питання.

1. *Архитектура* и престиж / Всеукраинский независимый журнал по архитектуре и дизайну. — 2003. — № 1. — С. 13–15.
2. *Пучков А. А.* Очерки о древних и раннесредневековых городах: К поэтике античной архитектуры. — К.: Музична Україна, 2006. — 345 с.
3. *Ежов В. И., Ежов С. В., Ежов Д. В.* Архитектура общественных зданий и комплексов. — К.: ВИСТА, 2006. — 450 с.
4. *Беломесяцев А. Б.* Экономичные основы архитектуры. — К.: Фенікс, 2008. — 400 с.
5. *Архитектура* и престиж / Всеукраинский независимый журнал по архитектуре и дизайну. — 2002. — № 3 (23). — 125 с.
6. *Как выйти* из градостроительного тупика // ART+CONSTRUCTION (Архитектура и строительство). — 2005. — №4. — С. 22–24.

7. ART+CONSTRUCTION (Архитектура и строительство). — 2005 — № 4. — С. 45–49.
8. А.С.С. — 2006. — № 2. — 175 с.
9. Інформаційний бюлетень “Янус Нерухомість”. — 2010. — № 5 (376). — Березень. — С. 22–23.

PRIORITY TENDENCIES OF CITY DEVELOPMENT: DOMESTIC AND INTERNATIONAL EXPERIENCE

Dariya Smirnova

Annotation. The matters of building and further development of a city which is connected with the observance necessary legislative demands and rules and also creative approach of an architect to accomplishment professional tasks is observed. The promising tendencies for the solution actual questions of city building are analyzed. The experience of the domestic and foreign experts is reported to some extent.

Key words: city, urban development, urban architecture, city building, public space, improvement, infrastructure.

УДК 72.02(4-15)

Анна Комарова

*аспірантка при кафедрі теорії, історії архітектури
і синтезу мистецтв НАОМА*

Формування особистості архітектора в країнах Західної Європи

Анотація. У статті визначені засади формування особистості архітектора в країнах Західної Європи на основі аналізу змін у суспільстві, економіці, в завданнях соціуму, які висуюються до архітектора, в суто архітектурній сфері і впливу цих змін на архітектурну освіту.

Ключові слова: архітектурна освіта, засади формування особистості архітектора.

Архітектурна освіта, як складова архітектури, має певним чином реагувати на зміни, що постійно відбуваються у світі і в архітектурі зокрема, змінювати підходи у формуванні особистості архітектора. Архітектурна освіта не може “законсервувати” свої методи підготовки архітектора, оскільки в такому випадку вона втратить свою

актуальність. Проте зміни можуть бути як позитивними, так і негативними, і архітектурна освіта має весь час вирішувати, як підтримувати належний рівень професійних досягнень в галузі підготовки нових фахівців. Для розуміння того, якими мають бути підходи у формуванні особистості архітектора в Україні, важливо ознайомитися з